

BUDÚCNOSŤ KREŠŤANSKEJ DEMOKRACIE KOMPAS PRE BUDÚCE GENERÁCIE

Decembra 2020

Žijeme v čase globálnych kríz. Dlhodobá hospodárska kríza vedie k tomu, že mnohí globalizáciu spochybňujú. Ekologická kríza ohrozuje to, čo robí náš svet obývateľným. Neschopnosť účinne reagovať na tieto výzvy spôsobuje hlbokú politickú krízu: zdá sa, že v kontexte výhrad voči svojim zástupcom sa európska spoločnosť rozkladá na nejednotné spoločenstvá, čo sťažuje možnosť demokratického dialógu. Aktuálnosť tejto hrozby potvrdzuje nedávna vlna teroristických útokov v našich krajinách.

V tejto dejinnej chvíli stojí Európa na rúzcestí. Za posledné desaťročia sa ľudia dostali von z chudoby; vojna, hladomor a choroby ustúpili. Náš kontinent si vytvoril novú podobu novými spôsobmi. Nie je dokonalý, ale celý svet ho považuje za vzor. Dnes sa tento pokrok spochybňuje; je našou úlohou a našou povinnosťou úspechy minulosti ochrániť. Európska únia je aj naďalej druhou najväčšou ekonomickou mocnosťou sveta, je tu však silná konkurencia iných svetových mocností tak z hľadiska hospodárskeho vplyvu, ako aj spochybňovania nášho politického systému. V niektorých prípadoch ide aj o naše hodnoty a zásady. Napríklad Čína prejavuje nové hospodárske a geopolitické ambície svojím projektom hodvábnej cesty. Okrem tejto novej situácie, ktorá poznamenala rok 2020, sa ešte naliehavejšie prejavila priemyselná a technologická závislosť Európy v mnohých strategických oblastiach. Vzájomná závislosť sa už nepovažuje len za zdroj bezpečnosti, ale aj za zdroj neistoty. Európa určite ostáva kontinentom s najvyššími ukazovateľmi rozvoja vo svete, ale má problém nájsť si svoje miesto vo vzťahu k najväčším mocnostiam, ktorých rastúci vplyv bráni multilateralizmu; spochybňovaná je naša demokracia, dedičstvo dvadsiatich piatich storočí dejín stojí pred otázkou, či dokáže riadiť svoj osud.

Tieto otázky sa naliehavo obracajú na

krešťanskú demokraciu ako hlavnú hybnú silu európskej integrácie za posledné desaťročia, aby zmysluplnú zmenu posilnila a vrátila sa k nej. V mene novej nádeje sa pridriavame nášho krešťanského demokratického dedičstva, najmä katolíckeho a protestantského sociálneho učenia, ktoré preverilo dve tisícky rokov histórie a ktorého základom je služba, osobná zodpovednosť, subsidiarita, zodpovednosť a solidarita. Považujeme sa za vďačných dedičov svojich predchodcov a posilnení týmto dedičstvom hľadáme do budúcnosti bez toho, aby sme viazli v minulosti.

My ako poslanecký klub PPE sme presvedčení, že naše hodnoty ostávajú najsilnejším východiskovým bodom pre konštruovanie budúcnosti, pretože sa v ňom stretáva ten najlepší konzervatívny, liberálny, krešťansko-sociálny spôsob myslenia a spája sa v spoločnom pohľade na svet. Vďaka týmto hodnotám nadobúda politika pravého stredú význam, ktorý presahuje rámec každodennosti. Našu činnosť inšpiruje, ale neobmedzuje náboženstvo: krešťanská demokracia nie je o náboženstve, ale o precíznom politickom prístupe založenom na základných hodnotách dôstojnosti každého človeka a na tolerancii, ktorá definuje politické poslanie ako službu pre ľudstvo. To znamená, že krešťanská demokracia považuje za svojich všetkých krešťanov, veriacich iných náboženstiev, ako aj neveriacich. Krešťanská demokracia je viac než len symbol; je naším kompasom, podľa ktorého sa plavíme svetom. Musíme sa znova naučiť, ako sa zastať základnej identity poslaneckého klubu PPE.

Svoje hodnoty však musíme pretaviť na súčasné. Preto je nielen pre budúcnosť stredo-pravej politiky, ale aj pre budúcnosť Európy nevyhnutné, aby si krešťanská demokracia stanovila nové ciele a

úlohy: teraz, v čase globálnych kríz je prvoradou politickou úlohou zachovať naše najcennejšie dedičstvo a odovzdať ho budúcim generáciám. Odovzdať prírodu, ktorej ekologická nestabilita v súčasnosti ohrozuje životne dôležitú rovnováhu. Odovzdať naše bohaté kultúrne dedičstvo, ktoré sa v dôsledku nových rozdielov v európskej spoločnosti stalo zraniteľnejším. A napokon, odovzdať samotnú možnosť spoločného postupu prostredníctvom politiky a demokratických inštitúcií. Európa má za sebou etapu zakladania a udržiavania. V dnešnom kritickom bode je poslaním našej politickej rodiny ochrániť to, čo na našej ambicióznej ceste do jasnej budúcnosti ochrániť treba.

1. Ochrana prírody

Našou povinnosťou je jasná ekologická vízia: príroda nie je vlastníctvom človeka, človek ju dedí a jej zázraky je povinný odovzdať ďalším generáciám. Je povinný odchádzať z tohto sveta tak, aby sa na ňom dalo ďalej žiť. Človek je súčasťou prírody, závisí od nej a podľa toho by sa mal správať. Na to zabúdame a do budúcnosti tak spôsobujeme nebezpečnú nerovnováhu. Škody sa však nedajú napraviť tak, že jednoducho zmizneme. Potrebujeme, aby ľudia tomuto svetu slúžili. Zodpovednosť voči prírode neznamena, že človek bude rezignovať na svoju úlohu, prestane konať alebo sa pokúsi negovať sám seba. Má však prejavovať zodpovednosť za humánnejší svet a svojím rozumom nachádzať to, čo je udržateľné. Naše rozhodnutia sa musia zakladať skôr na faktoch a vede než na povrchnej ideológii a komunikácii prostredníctvom bezobsažných sloganov. Iba vtedy, ak budeme úvážlivo pracovať a rozmyšľať na dlho dopredu, budeme môcť obnoviť klimatickú rovnováhu, ochrániť biodiverzitu, podporiť dobré životné podmienky zvierat, postarať sa o krajinu a ďalším sprostredkovať krásu sveta. Ľudia všade chápajú, že statky Zeme nemôžeme už viac užívať tak ako v minulosti. Musíme si nájsť čas na transformáciu hospodárstva a musíme v tom byť zajedno: aj v tejto oblasti musíme mať dôveru v európskeho ducha a jeho tvorivú schopnosť čeliť ekologickým výzvam.

Naša zodpovednosť za prírodu plnú života nekončí ochranou životného prostredia. Sme tiež strážcami podmienok pre samotné ľudstvo, viazaní zvrchovanou požiadavkou dôstojnosti človeka, základnými znakmi jeho povahy, slobodou svedomia a rešpektom k základným právam. Každý z nás má vlastnú

hodnotu bez ohľadu na to, aký úžitok prináša ľudstvu. Našou povinnosťou je zachovať svet, v ktorom bude naďalej možný skutočný ľudský život, a to ochranou sveta vzťahov, ktoré sú základom nášho života: vzájomnej dôvery medzi ľuďmi, pocitu príslušnosti k určitým komunitám, a najmä rodine, a politického spoločenstva, ktoré spája jednotlivcov vedomím spoločného prospechu. Sú to štruktúry, prostredníctvom ktorých sa každá osoba môže formovať a naplňať, môže si rozvíjať vedomie a inteligenciu, učiť sa žiť s ostatnými a podporovať svoju skutočnú slobodu poznačenú zodpovednosťou. Niet politiky, ktorá by položila základy budúcnosti bez podpory rodiny, ktorá je základom spoločnosti a podmienkou jej budúcej vitality. Preto vieme, že demografický problém v Európe nemožno ignorovať: únik mozgov – najmä zo severu na juh a z východu na západ – a nízka pôrodnosť spolu so starnúcou spoločnosťou majú neúmerný vplyv na rôzne skupiny, generácie a regióny. Táto negatívna demografická špirála má dosah na hospodárstvo – spôsobuje výrazný nedostatok pracovnej sily – a ovplyvňuje aj našu mládež a sociálne systémy. To je hrozba pre budúcnosť našich krajín. Preto by sme mali svoje rozhodnutia vo všetkých politických oblastiach podporiť ďalším – demografickým pilierom. Chceme nielen udržať spolu rodiny, ale aj vytvárať podmienky pre životnú úroveň rodín rovnováhou pracovného a rodinného života a podporou spoločnosti otvorenej pre deti.

Okrem toho sa po varovaní v podobe pandémie koronavírusu stáva otázka zdravia pre spoločnosť čoraz dôležitejšou: my ako kresťanskí demokrati vždy usilujeme o rovnováhu medzi ochranou a slobodou človeka ako fyzickej, duševnej a sociálnej osoby, a to je ťažiskom našej činnosti. Veríme v spoločnosť, ktorá pomáha ľuďom v núdzi. V lekárskom výskume sa zvyčajná obchodná logika musí podriadiť všeobecnému záujmu spoločného prospechu, pretože patrí do sféry nevyhnutného. Na dosiahnutie tohto cieľa sa zasadzujeme za medzinárodnú vedeckú spoluprácu, aby Európa mohla prispieť k pokroku v medicíne a profitovať z neho.

Choroby nepoznajú hranice. Preto je zdravie spoločnou výzvou. Musíme zvýšiť odolnosť a nezávislosť Európy v zásobovaní zdravotníckymi potrebami a farmakologicky účinnými látkami, investovať do spoločných výskumných projektov, všetkým občanom zabezpečiť primeraný prístup k zdravotníckym službám, posilniť cezhraničnú a regionálnu európsku spoluprácu v oblasti zdravotnej starostlivosti, vypracovať technológie lepšej starostlivosti a

zároveň stanoviť prísne normy ochrany práv pacienta. Zabezpečenie odolnosti základnej infraštruktúry voči vonkajším otrasom je pre zabezpečenie nepretržitého a bezpečného poskytovania základných zdravotníckych služieb mimoriadne dôležité. V tejto súvislosti sme už zaujali jasný postoj k využívaniu inovačného európskeho potenciálu v boji proti rakovine. Teraz musíme pracovať na nadčasovej európskej politike v oblasti zdravia pripravenej na ďalšiu krízu, ktorá našim občanom pomôže zdravé starnutie.

2. Zabezpečenie podmienok budúcej prosperity

V globalizovanom svete dvadsiateho prvého storočia je našou povinnosťou definovať úlohu sociálneho trhového hospodárstva v Európe aj mimo nej. Voľný pohyb tovaru, kapitálu, služieb a osôb, ako aj samotnú hospodársku súťaž musí sprevádzať naplnenie ľudskej dôstojnosti. Zabezpečiť stabilitu v našej spoločnosti znamená vytvoriť podmienky pre spoločnú prosperitu udržateľným spôsobom. To možno dosiahnuť len slušnou prácou, ktorej dôstojnosť a zásadnú úlohu v hospodárstve a spoločnosti kresťanská demokracia uznáva. Prácou vznikajú tovary alebo služby potrebné pre život alebo pre zlepšenie životných podmienok; vďaka spoločnému úsiliu v nej vznikajú aj nevyhnutné medzilidské vzťahy. Odmietame akúkoľvek koncepciu, ktorá vidí prácu ako boj o moc, ktorý súvisí s nátlakom a útlakom, a ako hru s nulovým výsledkom, v ktorej zisk jedného znamená stratu druhého. Veríme, že práca umožňuje každej spoločnosti spolu vytvárať oveľa viac, než by dosiahla púhym spočítaním výkonov jednotlivcov. Znamená to, že Európa musí konať tak, aby práci zabezpečila rešpekt a spravodlivú mzdu; mzda musí ľuďom umožňovať dôstojný život. Znamená to aj slobodu podnikania a rovnaké podmienky v obchode, na jednotnom trhu a v medzinárodných obchodných vzťahoch. Hospodárstvo má slúžiť ľuďom, a nie naopak.

Vieme, že práca znamená oveľa viac, než len zarobiť si mzdu: ľuďom dáva cieľ, zmysel a slobodu, no umožňuje aj interakciu s ostatnými a tvorivosť. Pevne veríme, že práca je prostriedkom, ktorý človeku umožňuje uvedomovať si vlastnú osobnosť a vyjadrovať osobné kvality a záľuby. Ľuďom dáva možnosť podieľať sa na tvorbe niečoho, čo je viac ako ich vlastný život. Preto tvrdíme, že vytvárať príležitosti na prácu, vzdelávanie a podnikanie je oveľa lepšou politikou, než rozdávať almužny, najmä s cieľom znížiť

nezamestnanosť mladých ľudí. Pri definovaní a uskutočňovaní európskych politík a aktivít sa nesmie zabúdať na jeden z cieľov: na vysokú úroveň zamestnanosti. Podobne pevne veríme v hodnotu súkromného majetku, keďže zaručuje slobodu a zároveň vedie k zmyslu pre zodpovednosť. Oceňujeme hodnotu dobrovoľníckej práce, ktorá našu spoločnosť obohacuje na mnoho spôsobov a pomáha ľuďom v núdzi.

Žiadna spoločnosť nemôže bez práce prosperovať, byť spravodlivá a jednotná. Znamená to tiež, že naše rozvinuté krajiny ju nemôžu považovať za púhy nákladový faktor, ani sa nemôžu snažiť o jej odstránenie, a to najmä jej posúvaním menej bohatým, aby vyrábali pre nás. Sociálne trhové hospodárstvo je založené na prospechu zúčastnených z hospodárskej výmeny, ak každý prináša na trh produkt svojej pracovnej sily.

Z tohto hľadiska je obchod zdrojom prosperity a vzájomného prospechu. Kým platia ľudské práva, zásada právneho štátu a spoločné pravidlá a zároveň sa nezabúda environmentálnu a spoločenskú zodpovednosť, môže byť vyvážená obchodná politika spôsobom, ako priniesť produkty a know-how európskej práce na zahraničné trhy, inšpirovať technologické inovácie, spotrebiteľské možnosti, nižšie ceny a zároveň posilňovať naše geopolitické postavenie vo svete a budovať mosty k iným kontinentom a kultúram. Musí však myslieť nielen na spotrebiteľa, ale aj na výrobcu: Európska únia musí vo svojich obchodných vzťahoch zabezpečiť skutočne rovné podmienky, aby sa predišlo hospodárskym a sociálnym deformáciám, a to tak, že bude vyžadovať konkrétnu reciprocitu od všetkých krajín, ktoré chcú vstúpiť na jej jednotný trh. Musíme zabezpečiť, aby obchod nevedol k využívaniu nespravodlivosti alebo úpadku životnej úrovne, ani k jednostrannej závislosti: preto musia byť zavedené ochranné opatrenia na vyváženie individuálnych potrieb spotrebiteľov a spoločného prospechu našej spoločnosti. V tejto súvislosti musíme byť pevnejší: Európa musí nájsť prostriedky na obnovu svojej schopnosti pracovať, zabezpečovať, vyživovať a vyrábať na domácom trhu v tradičných poľnohospodársko-potravinárskych a priemyselných odvetviach, ako aj ďalej rozvíjať svoje kapacity a služby v energetike, kritických surovinách, spracovaní a výrobe komponentov. Ide o nielen hospodársku, ale aj ekologickú a geopolitickú výzvu. Aby naše krajiny mohli zaujať pevné miesto vo svete silných konkurentov, a to aj vo svetovom obchode, musí si Európa zaistiť potravinovú bezpečnosť a otvorenú strategickú autonómiu, najmä na základe

trvalého úsilia vo výskume, napríklad v oblasti digitálnych a nových technológií. Popri podpore multilaterálneho poriadku založeného na pravidlách na podporu spravodlivej medzinárodnej obchodnej súťaže musí byť tiež pripravená aktívne obhajovať svoje záujmy a hodnoty na základe dvojstranných dohôd a autonómnych nástrojov. Musíme zostať otvorení svetu. Nesmieme však umožniť autoritárskym režimom, aby zneužívali náš jednotný trh alebo kradli duševné vlastníctvo našim podnikom, a tak prostredníctvom kybernetických útokov a škodlivého vplyvu ohrozovali našu demokraciu.

Digitalizácia už teraz mení to, ako komunikujeme, pracujeme a žijeme. V novej digitálnej ére si Európa zabezpečí skutočnú budúcu prosperitu len vtedy, ak bude presvedčivo investovať do výskumu a inovácií a poskytne vhodné prostredie na zavádzanie fyzickej a digitálnej infraštruktúry. Pre nás, kresťanských demokratov, je to hľadanie spoločného prospechu, a nie peňazí, moci či ideológie, a tie by vždy mali byť hybnou silou našich rozhodnutí o inováciách. Stredobodom musí byť človek: Chceme, aby podoba digitálnej revolúcie určovali naše spoločné hodnoty a etika. Pre nás inovácia nie je cieľom osebe; je to prostriedok na zlepšovanie života ľudí. Chceme vytvárať podmienky, ktoré ľuďom umožnia ovládať budúce technológie, a to najmä prostredníctvom vzdelávania. Keďže všade na svete tomu tak nie je, musíme v strednodobom a dlhodobom horizonte zdefinovať regulačný prístup k umelej inteligencii a veľkým dátam založený na ochrane ľudskej dôstojnosti pred transhumanistickými a eugenickými ideológiami alebo pred komodifikáciou ľudského tela.

Zároveň musíme byť ostražití a vyhýbať sa rovnakým politickým a sociálnym deformáciám, aké spôsobila prvá priemyselná revolúcia. Napriek obrovským prínosom sa v spoločnosti vytvorili aj obrovské rozdiely medzi víťazmi a porazenými. Na rozdiel od minulosti chceme technologický pokrok zmysluplne využívať na tvorbu miliónov nových pracovných príležitostí a podporu občanov pri tejto digitálnej transformácii. V tejto revolúcii by sa na nikoho nemalo zabudnúť, čo si bude vyžadovať značné úsilie o zvyšovanie kvalifikácie vzdelávaním, a to aj v reakcii na ekologickú transformáciu a technologický pokrok. Európa musí aj naďalej udržiavať dialóg s inými štátmi a organizáciami, najmä s podobne zmýšľajúcimi, pri nachádzaní všeobecnejších riešení spoločných problémov, ako je digitálny obchod, toky údajov a dane.

3. Ochrana kultúry a európskeho spôsobu života

Európa tak bude môcť Európanom zajtrajska odovzdať schopnosť konať v prospech ľudstva, v záujme spoločenského a hospodárskeho pokroku na základe zásad, ktoré nás spájajú. Pretože Európa nie je neutrálnym priestorom alebo len jednotným trhom či medzinárodnou organizáciou ako ktorákoľvek iná: jej základ tvorí civilizácia, ktorá na svojej ceste stredovekom, renesanciou a osvietenstvom vznikla ako prienik antického dedičstva so židovským a kresťanským pilierom. Predstava Európy je vyznačením zemepisného a duchovného priestoru, ktorý má už niekoľko tisícročí. Všetci spolu sme občanmi Európy, a preto ako súčasť nášho dedičstva musíme spolu s našimi národnými identitami kultivovať spoločnú európsku identitu.

Dnešná Európa bude lepšie pripravená na budúce úlohy, ak uzná a ocení, pomenuje a ďalej preniesie tieto intelektuálne a duchovné korene, ktoré po stáročia živil pluralitu našich kultúr. Naše krajiny sú zjednotené vo svojej rozmanitosti týmto spoločným pôvodom, určitým spôsobom života, chápaním jednotlivca a spoločnosti a ich premietnutím do práva, architektúry a urbanizmu, jazykov a umenia. Hoci európske dejiny sa tomuto dedičstvu žalostne často spreneverili, naša spoločná civilizácia je vyzretá, a to aj vďaka našim chybám. Teraz treba viac ako kedykoľvek predtým zachovať a odovzdať ďalej to, čo sme z nich dostávali, do budúcnosti: zásadu neodňateľnej dôstojnosti každého človeka a solidarity s osobitným dôrazom na tých najzraniteľnejších; bezpodmienečnú ochranu slobody svedomia, slobody náboženského vyznania a slobody prejavu; zmysel pre zodpovednosť a snahu o spoločné blaho; ochotu komunikovať, umenie zdvorilosti, logiku a umiernenosť; zmysel pre spravodlivosť a v službe právu ochotu použiť silu; rovnosť pred zákonom, a najmä rovnosť mužov a žien. Stredobodom týchto hodnôt je politická tradícia kresťanskej demokracie, ktorá je osobitným spôsobom spätá najmä s dedičstvom európskej civilizácie.

Európa môže napokon ponúknuť svetu zajtrajska vernosť týmto hlavným zásadám európskeho spôsobu života. Nato sa musí v prvom rade znova zaviazat k tomu, že svoje dedičstvo odovzdá budúcim generáciám prostredníctvom vzdelávania a jeho primárnej úlohy, aby sa tak mohla vzrásť ich sloboda a zároveň povedomie o tom, čo máme spoločné. Povinnosť nezabúdať a

poučenia z histórie neznamenajú doživotnú vinu alebo popieranie koreňov, z ktorých sme vzišli: odmietanie vlastných koreňov nás môže len izolovať v individualizme, strate zmyslu, spoločenských konfliktov, čím vznikne priestor pre ideológie ako radikálny islamizmus. Spoznávanie a oceňovanie jedinečnej civilizácie, ktorú dostávame od starších, je ešte viac potrebné, aby sme sa ňou stotožnili a pociťovali spolupatričnosť. Pre nových mladých prisťahovalcov je dôležité, aby spoznali a ocenili našu civilizáciu a európsky spôsob života, aby zdieľali spoločnú príslušnosť k nej a cítili sa súčasťou spoločnosti, v ktorej žijeme spolu s nimi a do ktorej patria. Hoci zodpovednosť za integráciu nesú najmä členské štáty, Európska únia podporuje vnútroštátne orgány.

Úspešná integrácia je nevyhnutná na to, aby občianska väzba bola trvalá. Prijímať ľudí bez toho, aby sa im skutočne ponúкло miesto v našej spoločnosti, nie je dobré. Rýchlo vedie k vykorisťovaniu a mizerným pracovným podmienkam migrujúcich pracovníkov alebo k problémom s integráciou, a to aj v ďalších generáciách. Preto by integrácia mala byť vždy prioritou, a to ako spoločná úloha tak pre spoločnosť, ako aj pre prichádzajúcich. Vyžaduje si to občiansku výchovu, naučiť sa jazyk, nájsť si prácu a akceptovať normy a hodnoty našej spoločnosti. Na druhej strane každý, kto sa rozhodne angažovať v našej spoločnosti, musí tiež cítiť, že do nej patrí a že má v nej budúcnosť ako plnohodnotný občan.

Ľudské bytosti nie sú identické atómy, ktoré vznikajú v neutrálnom priestore: spolupatričnosť je predpokladom pokojného života v spoločnosti. Znamená to, že bez straty humanitárneho hľadiska zo zreteľa, treba zaistiť prísnejšiu kontrolu hraníc a migračných tokov, pretože bez nej by sa mohla každá spoločnosť destabilizovať. Každý by chcel žiť vo svete, ktorého kultúru, jazyk a životný štýl pozná: každá migračná politika, ktorá sa zakladá len na ekonomických výpočtoch, aby zdôvodnila našu neschopnosť alebo aby podporila mobilitu, musí túto potrebu pripustiť. Byť prijatý v domove niekoho iného nie je primárnym právom – tým je možnosť žiť vo vlastnom.

Aby bola Európa skutočne efektívna, musí sa efektívnejšie zaviazat k posilneniu spolupráce s krajinami pôvodu a k podpore rozvoja a regionálnej integrácie Afriky a tých krajín sveta, ktoré ešte nie sú hospodársky rozvinuté. Obnova tejto rovnováhy je nevyhnutná, pretože chceme, aby právo na azyl zostalo súčasťou našej civilizácie: táto ľudská povinnosť znamená dôstojne prijať tých, ktorí sú skutočne ohrození alebo

prenasledovaní, zároveň však nepripustiť nekontrolované migračné toky, na ktorých profitujú siete obchodníkov s ľuďmi. Záruka toho, že do Európy sa dostanú len tí, ktorí sú na to legálne oprávnení, je podmienkou jednoty našej spoločnosti, ako aj bezpečnosti ľudí za našimi hranicami na súši i na mori. Nezákonné prekračovanie hraníc vedie k skutočným ľudským tragédiám. Od prvej vlny migrácie v roku 2014 zahynulo v Stredozemnom mori viac ako dvadsaťtisíc migrantov. Táto kríza spôsobila vážne ťažkosti pri zabezpečovaní účinnej kontroly na vonkajších hraniciach v súlade so schengenským *acquis*, ako aj pri prijímaní a riadení migrantov po príchode. Upozornila aj na rozsiahlejšie štrukturálne nedostatky v ochrane vonkajších hraníc Únie.

4. Zachovanie politiky

Odovzdanie demokratickej praxe a účasti na spoločnej civilizácii je nevyhnutné pre zachovanie politiky, samotného rozvažovania a spoločného konania. To predpokladá uvedomovať si, čo nás spája: spoločnosť nie je súčtom jednotlivcov odsúdených na osamelosť ani dejiskom boja rôznych skupín, z ktorých každá bráni svoje vlastné záujmy či identitu. Spoločná príroda a kultúra, bezpečnosť a prosperita, mier a spravodlivosť sú základom spoločného blaha, voči ktorému nikto nemôže byť ľahostajný a ktorého podpora je povinnosťou každého. Zvyšovanie povedomia o tejto spoločnej perspektíve je ešte potrebné v čase, keď jednotu európskej spoločnosti oslabujú sociálne, geografické a spoločenské rozdiely.

Atomizácia spoločnosti prispieva k oslabovaniu občianskych väzieb: ide o samotnú možnosť existencie politiky, bez ktorej panuje len násilie. Vrátenie významu politike znamená znova potvrdiť, že ju nemožno oddeliť od morálnej požiadavky slúžiť spoločnému blahu. Je to pripomenutie, že tak z povinností občanov, ako aj povinností volených zástupcov vyplýva záujem o pravdu a ten si vyžaduje vedomosti. Znamená to odmietnuť, aby sa verejná diskusia stala nežiaducou a nadbytočnou, aby volebná taktika a dezinformácie oslabovali verejné opatrenia a nepretržitú komunikáciu, a bojovať proti tomuto rozkolu najmä podporou slobody médií. To je skutočný význam demokratického pluralizmu. Politická lojalnosť znamená ostávať sebakritický: svoju každodennú prax musíme podriaďovať našim kresťanským demokratickým zásadám. Táto etická priorita je podmienkou obnovenia dôvery

občanov. Je to skutočne naliehavé, keďže táto nedôvera v demokratické inštitúcie je jedným z najzávažnejších problémov našich čias: jedným z dôvodov je narastajúca zložitost našej spoločnosti. Nemali by sme však byť slepí ani voči silám, ktoré útočia na základy demokracie.

V zmierení má kresťanská demokracia svoju úlohu: musíme preklenúť najväčšie rozdiely, ktoré Európu rozdeľujú.

Vrátenie významu politike si vyžaduje aj bezpodmienečné dodržiavanie zásad právneho štátu a odmietanie svojvôle. Európska únia musí stanoviť jasné, spravodlivé a nestranné kritériá vymedzujúce právny štát, ktoré sa nebudú dať zneužiť v ideologických bojoch o jej budúci charakter. Kľúčom k zachovaniu sociálneho poriadku sú hodnoty ako právny štát a nezávislé súdnictvo. Tieto hodnoty predstavujú politické kritériá, ktoré musia splniť krajiny, ktoré chcú vstúpiť do Európskej únie. V každom členskom štáte musia byť dôsledne a objektívne monitorované. Okrem toho chráni právny štát aj spoločnosť plná života. Odolnosť spoločenstva musíme posilniť podporou skutočnej občianskej spoločnosti na základnej úrovni. Najmä v časoch krízy je spoločnosť plná života najlepším spôsobom, ako ľudí spájať.

A napokon vrátenie významu politike znamená obnovenie demokracie v jej podstate: tento politický systém, ktorý sa zrodil v Európe pred dvadsiatimi piatimi storočiami, znamená, že ľudia môžu konať podľa vlastného rozhodnutia, ku ktorému dospeli občianskym rozhovorom. Hoci táto túžba po slobode v dvadsiatom storočí zvíťazila nad totalitným nacistickým a sovietskym režimom, zdá sa, že demokratické skúsenosti opäť ohrozujú objavenie sa nových foriem odcudzenia s vedľajšími účinkami nebyvalého šírenia lži, ktoré umožňujú nové technológie, nárast globalizácie a vznik nepolitických autorít. V tejto súvislosti majú mnohí občania v Európe pocit, že sa už nemôžu rozhodovať, ani zmysluplne prispievať k demokratickému procesu, a že strácajú kontrolu nad svojím osudom.

Európska únia by nemala patriť k tým inštitúciám, ktoré vinia za tento pocit odcudzenia: musí sa držať zásady subsidiarity, na ktorej podľa zmlúv spočíva, aby každé rozhodnutie bolo prijímané na úrovni najbližšej k občanom a na európskej úrovni len v prípadoch spoločných právomocí, „ak navrhované opatrenia nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov“¹. Subsidiarita by

mala pomôcť preklenúť priepasť medzi európskym projektom a realitou v praxi. Preto sa musí rešpektovať, že niektoré témy sú v právomoci členských štátov a podľa zmlúv nie sú výslovne pridelené Únii (zásada prenesenia právomocí), a nerobiť z nich otázky európskej politiky. Európska únia musí mať jasné právomoci, aby mohla efektívne konať tam, kde potrebujeme prejaviti spoločnú silu. Význam a sila solidarity a subsidiarity tiež vyžadujú, aby si každý člen plniť svoje povinnosti a bol lojálny.

Keďže európske právne predpisy majú reálny vplyv na život ľudí, potrebujeme Európu vernú demokracii. Preto musia mať občania možnosť vyjadrovať sa k rozhodnutiam na európskej úrovni, inak bude ohrozená demokracia v samotných členských štátoch. Keďže v Európe má svoj pôvod pluralita jazykov, kultúr a národov, musí zostať verná konkrétnemu politickému systému. Jedinečným modelom Európy je únia demokratických národov, ktorá sa zrodila zo spoločnej civilizácie. Európsky projekt môže obnoviti plnú zvrchovanosť občanov účinným spojenectvom a spoločnými stratégiami, ktoré našim krajinám umožnia čeliť spoločným globálnym výzvam. Práve na tomto základe budeme schopní prekonať krízy, v ktorých sa nachádzame, a budúcim generáciám odovzdať možnosť pokračovať v demokratickom zázraku.

Dnes potrebujeme takýto prístup, aby sme mohli Európsku úniu viesť v boji proti početným hrozbám, ktoré pred nami stoja. Naše európske presvedčenie vyplýva z uvedomenia si, že len pevný európsky duch a konanie nám umožnia, aby sme boli tvorcami zložitých časoch, ktoré sú pred nami, a vyšli z nich posilnení. Sme presvedčení, že naša demokratická spoločnosť je dostatočne odolná, aby prekonala globálne krízy našich čias. Kresťansko-demokratickou odpoveďou na strach je nádej v lepšiu budúcnosť. Kresťanská demokracia nie je len prázdny slovom minulosti: je naplnená hodnotami, ktoré preveril čas, ako aj ambicióznou víziou budúcnosti Európskej únie a jej národov. Je to najlepší kompas, ktorý Európanov povedie v nadchádzajúcich rokoch. Preto pevne veríme, že budúcnosť Európy je úzko spätá s budúcnosťou kresťanskej demokracie.

¹ Článok 5 ods. 3 ZEÚ